

REMISSUTLÅTANDE över Länsstyrelsens förslag till bildande av naturreservatet Isakstorp (Dnr 511-1210-2013; 1293-212)

Undertecknad har på uppdrag av Lunds Botaniska Förenings styrelse tagit del av Länsstyrelsens förslag till bildande av naturreservatet Isakstorp samt förslaget till skötselplan för detsamma. Mot bakgrund av att föreningen vid egna inventeringar kunnat konstatera att det föreslagna naturreservatet Isakstorp har en exceptionellt rik och vådefull kryptogamflora ställer sig Lunds Botaniska Förening mycket positiv till naturreservatets bildande, däremot är föreningen mot samma bakgrund kritisk till en del av de i skötselplanen föreslagna skötselåtgärderna.

I förslaget till reservatsbildning och den föreslagna skötselplanen påpekas att inga biologiska inventeringar genomförts i området och att kännedomen om dess arter, inklusive hotade och skyddsvärda sådana, därför är bristfällig, men att det i området finns goda förutsättningar för en rik moss- och lavflora. Inom ramen för föreningens projekt "Skånes Mossor" inventerades därför mossfloran i området 2014-11-09 av undertecknad, Linda och Ture Birkedal. Artlistan (bifogas som Excel-fil) omfattar hela 77 arter. Särskilt välutvecklad och artrik var den epifytiska mossfloran på bokstammarna i hedbokskogen syd och sydväst om skogsbilvägen och vändplanen (del av planeringsområde 1a). Här kläddes en stor del av träden från basen och till över huvudhöjd av ovanligare och mer krävande mossor som fjädermossa (*Neckera complanata*), fällmossa (*Antitrichia curtipendula*), guldlockmossa (*Homalothecium sericeum*), trubbfjädermossa (*Homalia trichomanoides*) och atlantärgmossa (*Zygodon conoideus*). Av dessa är atlantärgmossa rödlistad (NT). Ingen av de övriga arter är extremt sällsynt eller nationellt rödlistad, men det är i Skåne mycket ovanligt att man finner dem i så stor mängd och på så många olika träd som vid Isakstorp. Gemensamt för dessa arter är att de kräver gamla och senvuxna, gärna sjukliga eller döende träd, ren luft och en jämn och hög luftfuktighet.

Även längs skogsbäcken och i den omgivande svämlövskogen var mossfloran påfallande rik, även om det faktum att ytvattnet som rinner i bäcken liksom den omgivande skogsmarken har mycket lågt pH gör att arturvalet är begränsat till arter som trivs under sådana kemiska förhållanden. Bland

ovanligare arter som påträffades här kan nämnas de tidigare rödlistade sydlig kvastmossa (*Dicranum fulvum*) och skuggmossa (*Dicranodontium denudatum*) samt de i Skåne sällsynta klipprostmossa (*Marsupella emarginata* var. *emarginata*) och tandsäckmossa (*Calypogeia fissa*). Även dessa arter är beroende av en relativt konstant miljö med hög och jämn fuktighet såväl i luft som mark.

I förslaget till skötselplan föreslås att ”plockhuggning, luckhuggning och friställande av grövre träd av främst ek” skall genomföras för att gynna naturvärdena. Likaså förordas ringbarkning och veteranisering för att öka volymen död ved. Detta är dock knappast åtgärder som skulle gynna den uppenbart skyddsvärda kryptogamfloran i området, tvärt om skulle all form av utglesning av beståndet leda till ökad uttorkning vilket otvivelaktigt skulle missgynna flertalet skyddsvärda mossarter. Detsamma gäller antagligen för lavarna då skogen ger intryck av att under lång tid ha varit lika tät som i dag och de arter som i dag finns i området därför rimligtvis är anpassade till dessa förhållanden. Värt att påpekas är även att det inom stora delar av området knappast finns några trädstammar alls som inte har riklig påväxt av kryptogamer och att det således knappast finns några träd som saknar naturvärden. I förslaget till skötselplan framhålls att det finns få riktigt grova träd och att föryngringen av bok är dålig, men detta tror vi snarare beror på att träden vuxit långsamt under de extremt näringsfattiga markförhållanden som råder än på att träden är unga eller står för tätt. Många av träden förefaller att dömma av barkstruktur och växtsätt att vara betydligt äldre än vad man skulle kunna förledas att tro enbart baserat på deras stamomkrets. Några särskilt grova ekar som skulle behöva friställas lyckades vi vid vårt besök inte hitta och de enstaka grova bokar som finns har alla en mycket riklig epifytflora som är helt beroende av skuggiga förhållanden och hög luftfuktighet. Någon uppenbar brist på död ved kunde vi inte heller finna vid vårt besök. Det finns åtskilliga relativt nyfallna såväl grövre som klenare lågor i området och ett stort antal murknande högstubbar (varav flera med mycket välutvecklad kryptogamvegetation). Dessutom är såsom även påpekas i förslaget till reservatsbildning många träd hårt angripna av tickor och torde även om inga skötselåtgärder vidtas inom kort omvandlas till död ved. Att en stor del av träden är relativt liktjocka och troligtvis ungefär likåldriga, liksom att beståndet i nuläget är relativt tätt med sparsam föryngring som följd, är sannolikt en effekt av att det nuvarande beståndet till stor del vuxit upp efter en period av intensivt utmarksbete/skogsbete under 1800-talet (även om det finns mycket som tyder på att det finns en trädkontinuitet som är längre än så), men eftersom en stor del av träden nu har uppnått hög ålder och är vid dålig vigör så kommer detta på lite sikt att förändras även om inga skötselåtgärder vidtas. Till saken hör även att det föreslagna reservatet är relativt litet och omges av produktionsskog som åtminstone delvis brukas medelst kalhyggesbruk vilket kommer att leda till att relativt stora delar av reservatet oundvikligen utsätts för ett ur mossornas synvinkel försämrat lokalklimat varje gång det tas upp hyggen i omgivande skogsmark, och denna situation kan avsevärt förvärras om även skogsbeståndet inne i reservatet glesas ut.

Föreningen är alltså starkt kritisk till de föreslagna skötselåtgärderna som syftar till att glesa ut skogsbeståndet och skulle istället vilja se att hela skogsbeståndet inom reservatsområdet lämnas till fri utveckling, åtminstone efter det att inslaget av gran rensats bort. Däremot borde det övervägas att till bäckfåran återföra de stenar som i dag ligger som vallar längs de uträtade avsnitten av skogsbäcken i den västra delen av reservatsområdet. Bitvis har bäcken här karaktär av ett konventionellt dike med få eller inga naturvärden, men om de uppkastade stenarna kunde rullas tillbaka till bäckfåran skulle de naturliga processer som på sikt leder till att bäcken och den omgivande svämmskogen återfår sin naturliga hydrologi och ursprungliga naturvärden kunna påskyndas. Vid vårt besök kunde vi konstatera att det längs de opåverkade bäckfåror i den sydöstra delen av reservatet fanns en relativt rik mossflora medan mossfloran längs det uträtade bäckavsnittet i nordväst var mycket trivial. Även i förslaget till skötselplan konstateras att hydrologin och bäcken i sitt övre lopp är påverkad av uträkning/dikning, men inga åtgärder föreslås för att förbättra denna situation trots att bevarande av en naturlig hydrologi ingår bland de övergripande syftena med reservatet.

Med utgångspunkt i bifogad artlista och resultatet av föreningens inventering bör det även vara möjligt att i den slutgiltiga beslutstexten och skötselplanen precisera vissa i föreliggande förslag svepande formuleringar av typen "värdefull mossflora" och "bottenskikt av vitmossa (*Sphagnum sp.*)".

På uppdrag av Lunds Botaniska Förenings styrelse,

Torbjörn Tyler